

"Eget ansvar" mantra vid allt fler avslag

När Sociala missionen hjälper människor att överklaga avslag om försörjningsstöd får de rätt i tre av fyra fall. Men är det rättvist att skyddsnetet fungerar så?

Text: Anna Fredriksson | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 4 2015

– När jag började här 2008 kunde människor få akut bistånd till mat, nu säger socialtjänsten allt oftare nej med motiveringen: "du har ett eget ansvar".

Jenny Johansson är ansvarig för sociala frågor inom verksamheten Råd och stöd på Sociala missionen i Stockholm. Sociala missionen är en ideell förening med ett 50-tal församlingar inom Ekumeniakyrkan som medlemmar. Inom Råd och stöd har kuratorerna specialiserat sig på socialjuridisk rådgivning som till stor del handlar om att stötta människor som lever i fattigdom i kontakten med myndigheter, framförallt socialtjänsten.

– Fler och fler får avslag. Stockholms stad skryter om minskade kostnader för försörjningsstöd men andelen avslag är den högsta någonsin.

De som vänder sig till Sociala missionen är till 60 procent barnfamiljer och majoriteten av dem är ensamstående kvinnor. 80 procent har annan etnisk bakgrund än svensk. Många är flyktingar och traumatiserade.

När Sociala missionen hjälper till att överklaga avslag får de rätt i ungefär 75 procent av fallen.

– Vi vet hur vi ska bemöta motiveringen och hur vi kan använda och hänvisa till olika rättskällor eftersom socialtjänstlagen är en ramlag säger Jenny.

Att någon skriver "Mina barn behöver mat", det tar inte Förvaltningsrätten hänsyn till.

– Människor är ibland helt rättslösa i domstol, det är orättvist att man inte får rättshjälp för att överklaga avslag om ekonomiskt bistånd när det gäller grundläggande behov som mat och bostad.

Barnperspektivet ska alltid beaktas i besluten, men det görs sällan enligt en utredning från Socialstyrelsen. När det görs kan det stå saker som: "det bästa för barnen är att föräldrarna har en inkomst, därför avslås ansökan."

– Jag har hjälpt till att överklaga sådana beslut men Förvaltningsrätten godtog detta slags barnperspektiv och jag fick inte prövningstillstånd i Kammarrätten.

I första hand vill Jenny Johansson och hennes kollegor nå socialsekreterarna för ett möte, men upplever att det är svårt att få till.

– Vi har lite gett upp den taktiken, de tycker oftast vi är jobbiga. Jag försöker säga att jag också är socionom och har jobbat i socialtjänsten och att de inte behöver lära mig reglerna, men ibland är det som en mur.

Ofta upplever Sociala missionens kuratorer att socialsekreterarna inte heller har rätten att ta egna beslut, de måste fråga sin chef om det mesta. Beslut ändras sällan vid överklagande utan skickas till Förvaltningsrätten.

– Det gör att domstolen drunknar i ärenden och vi ser hur deras bedömningar i vissa fall får sämre kvalitet.

Bostadsbristen är stor i Stockholm och konsekvenserna syns tydligt hos Sociala missionen. Jenny berättar om en barnfamilj som hade beviljats bistånd till boende på vandrarhem under en period. De ansågs sedan inte ha gjort tillräckligt själva för att lösa sin bostadssituation, Föräldrarna bedömdes inte ha sökt tillräckligt många lägenheter i tillräckligt stor del av landet och de fick avslag i nästa skede. Att hänvisa till människors eget ansvar har blivit ett mantra, menar Jenny.

– Samtidigt gjorde enheten för försörjningsstöd i det här fallet en orosanmälan till Enheten för barn och unga. De svarade: "vi ser inget annat problem för familjen än att de

saknar bostad och det behovet har vår enhet inte ansvar att tillgodose.” ”Familjen har fått tillräckligt med akutboende”, kontrade Enheten för försörjningsstöd. Efter några dagar fick familjen hjälp med akut boende igen. Då hade de sovit i en trappuppgång med sina barn.

En dom från Högsta Förvaltningsrätten säger att socialtjänsten inte får tvinga någon att flytta från en kommun. Samtidigt har Kammarrätten i några domar godkänt att människor tvingas söka bostad i andra kommuner för att ha rätt till bistånd. Vissa stadsdelar i Stockholm har bostadssökarenheter som hjälper till med det.

– Det finns inte särskilt många bostäder att söka och människor har självbestämmanderätt kring val av bostadsort. Så det verkar mest vara en kontrollfunktion för att kunna motivera avslagsbeslut med att människor inte gjort tillräckligt själva, konstaterar Jenny.

Handläggarna har så många ärenden att de sällan hinner träffa sina klienter. Och ibland är det svårt för människor att nå egenförsörjning utan mer stöd.

– Många handläggare gör ett fantastiskt arbete utifrån förutsättningarna och om de hade färre ärenden skulle de kunna stötta fler människor att få arbete. En undersökning från Gävle visar just det, säger Jenny.

Att vara behjälpliga som språkrör är en sak, men Sociala missionen vill ge människor information så att de själva kan ta tillvara sina rättigheter.

– Vi kan hjälpa många med livsavgörande beslut som att de kan få bo kvar i sin lägenhet. Men varför upplever många att de blir bättre bemötta när vi är med? Det är i grunden en demokratifråga.

Anna Fredriksson

Exempel på avslag från verkligheten – Rätt eller fel? [Sociala missionen svarar.](#)

